SIMEON A ANNA

Původ materiálu
Jaroslav Pechar
Pořadí v lekci
5

Žalmy 98:2 Hospodin dal poznat svoji spásu, zjevil před očima pronárodů svoji spravedlnost,

3 na své milosrdenství se rozpomenul, na svou věrnost domu Izraele. Spatřily všechny dálavy země spásu našeho Boha.

Liturgické čtení-L 2,25-32

Klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti

Oddíl se soustřeďuje na **hodnověrnost svědectví** Anny a Simeona (staří lidé spojení s prostředím chrámu, hluboce zakotvení v židovské víře) – jako by byla potřeba vyvážit svědectví o narozeném Spasiteli od nepříliš hodnověrných betlémských pastýřů v předchozím oddílu (kde evangelista zdůraznil Boží milost). Je tak zdůrazněna návaznost na lid „starého zákona“, na Izrael, který je zde reprezentován Simeonem a Annou: ti představují to nejlepší ve víře Izraele: věrné očekávání naplnění Božích zaslíbení – naděje. Zároveň je velký důraz na to, že s Ježíšem **se vše děje podle zákona** (na tom Josefovi a Marii velmi záleží: „vše vykonali řádně dle zákona Páně“ – v.39).

Evangelista Lukáš takto píše v době, kdy chrám je zbořen a křesťané jsou vyhnáni ze synagogy: jednak je zde ujištění, že křesťanství není cizorodá sekta nebo okrajové hnutí, nýbrž že navazuje na samotný střed starozákonní zbožnosti (proto Simeon a Anna, postavy spojené s chrámem). Kromě toho i křesťané z pohanů v pozdějších časech mají dobře vědět, že návaznost na lid staré smlouvy trvá. Je tu upozornění křesťanům z pohanů (tedy i nám), že pochopit Ježíše mimo rámec Starého zákona není možné. Zároveň je zde vidět trojdílné lukášovské pojetí dějin, které dává základ pro křesťanskou orientaci v dějinách: Ježíš je středem, před ním je první, dlouhá etapa zákona, očekávání, třetí období je čas po Ježíši Kristu, čas po letnicích (seslání Ducha svatého). Toto třetí období je období církve, která dosvědčuje Ježíše Krista jako zdroj naděje. V našem oddílu jsme při tom, když začíná druhé období, střed dějin, čas naplnění (jak to vyjádřil Simeon, který se loučí s prvním obdobím a je to pro něj zároveň zdrojem nejen osobní naděje). Tento lukášovský pohled vytvořil

předpoklady pro náš letopočet „po Kristu“ (Dionysius Exiguus v 6. stol., nejprve pro Západ)

- **obřízkou** se vstupuje do smlouvy, obřezaný se stává členem lidu staré smlouvy, Izraele (na to se lze soustředit při výkladu dětem – zvlášť menším dětem nemusíte vykládat o obřízce, ale zeptat se, zda vědí, k jakému národu Ježíš patřil).

- **jméno Ježíš** – Jošua, Jehošua – vyznavačské jméno „Hospodin je spása“ (stejně jako Jozue)

- **rituální očišťování rodičky** probíhalo 40 dní po porodu chlapce (80 po porodu děvčátka – viz Leviticus 12). Obyčejně se obětovalo jehně a holoubě, místo jehněte se dovolovalo jiné holoubě v případě chudoby, Ježíšovo prostředí je tedy prostředím hmotné chudoby (chudoba a bohatství je u Lukáše důležité téma, ozývá se to již v Mariině chvalozpěvu Lk 1,53).

- v chrámu dojde k **setkání se Simeonem**: starý, spravedlivý (rovný) a zbožný člověk, jeho zbožnost je vystižena slovy, že „očekával potěšení“, jak je zaslibovali proroci (Iz 40,1: Potěšujte, potěšujte můj lid… aj.)

- přišel do chrámu **„veden Duchem“** , tj. v pravou chvíli. To, že se dobré svědectví o Ježíši šířilo a šíří dál, to je Boží působení.

- Simeon bere do náručí Ježíše a pronáší slavné vyznání **Nyní propouštíš v pokoji svého služebníka**. Rozpoznává v dítěti dlouho očekávanou spásu. To, nač se těšily celé generace před ním, toho je on svědkem – „Bůh přišel v Kristu na dotek“. Vidí spásu (a dotýká se jí vlastníma rukama), ta je univerzální, pro všechny (světlo pohanům, slávu pro Izrael). – Zde je možné připomenout, že víra není jen pro některé, že je úplně pro všechny, tak jako Ježíš se narodil pro všechny. Křesťané jsou dnes po celém světě, mezi všemi národy. Ze slov je cítit velká radost (Simeonův postoj připomíná slova z 1Pt 1,10 – to, po čem toužili proroci, smíte zakoušet vy). Simeon je u cíle (jako když se třeba běží dlouhá trať nebo se vyleze na nějakou horu).

- Josef a Marie jsou **udiveni** (nevystupují jako svatá rodinka, které by předem bylo vše jasné). Simeon se nyní obrací na Marii a dodává slova, kde se předchozí radost lomí. „Světlo pohanům a sláva pro Izrael“ přišlé v Ježíši nebude snadno a všemi přijímáno, mnozí se budou stavět proti. (Zakrátko – ve 4. kapitole – bude Lukáš referovat o tom, jak Ježíšovo kázání rozčílilo shromážděné natolik, že ho chtěli shodit ze skály. Obsah Ježíšova kázání je přitom vlastně totožný s tím, co pronesl Simeon: záchrana je přítomná, zde a nyní). Až jednou lidé Ježíše ukřižují i Marii jako Ježíšovu matku čeká utrpení.

- svědectví Simeona (starce) doplňuje **svědectví stařenky Anny** (Anna – hebr. Bůh je milostivý) - i její zbožný, příkladný život jako by tíhnul právě k této chvíli, aby rozpoznala v chrámu v narozeném dítěti očekávaného Mesiáše. Prý se na ní odráží ideál křesťanské

vdovy, jak je popisován v literatuře prvotní církve. Její věk 82 let je možné chápat symbolicky, tedy 7 x 12, tzn. číslo plnosti, které odkazuje na dějiny spásy (naplnění času).

- poté, co jsme se dozvěděli od Simeona a Anny o Ježíšově neobyčejnosti (významu: naplnění očekávání, začátek nového), čteme o **Ježíšově dětství**. Líčení je však velmi prosté, cudné, žádné zázraky, které by potvrzovaly Ježíšovu výjimečnost (např. oproti apokryfním evangeliím). Ježíš roste jako každé jiné dítě (anebo: roste tak, jak by si přáli věřící rodiče). Ve své víře budeme vždycky odkázáni na osobní svědectví druhých lidí, jako byli Simeon a Anna.

ÚSKALÍ TEXTU

- text je plný zajímavých dobových reálií, na kterých uvíznout by znamenalo roztříštit pozornost a zůstat v minulosti, zatímco důraz oddílu je na živém svědectví dvou důvěryhodných lidí, Simeona a Anny. Na druhé straně je dobré zapracovat je do příběhu tak, aby vyprávění nevyznělo ploše.

- v dětech by při vyprávění neměl vzniknout dojem, že Ježíš je dítě se zázračnými schopnostmi. Dostal jméno jako my, vyrůstal jako my, význam Ježíše je zde vyjádřen tím, že v něm je Bůh člověku tak blízko („na dotek“), že s ním začal „nový čas“.

- v současných dětských animovaných filmech často vystupuje postava nějakého „spasitele“ – borce, který hravě překonává všechna omezení času a prostoru a je takřka nesmrtelný. Ježíš takový není, je jedním z nás, „podřízen zákonu“. Ale jen takový nám může doopravdy pomoci.

POMŮCKY

fotografie dědečka – babičky, hebrejská bible, fotografie synagogy nebo židovského hřbitova, křestní list

MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU

Kdo vám řekl o Ježíši jako první? Věříte spíš lidem, o kterých nic nevíte, nebo lidem, které dobře znáte?

Také se dá vyjít z otázek Teofila: ptá se Lukáše, co má pořád s těmi „starými židy“, vždyť už jsou přece nepotřební: nějaká tradice, nesrozumitelná hebrejština…

Nebo by to mohlo začínat odkazem na apokryfy (já jsem slyšel vypravovat, jak byl Ježíš zázračný supermánek…), načež ho Lukáš poučí, že to je takový křesťanský bulvár, kterému

nesmí věřit...

6. OSNOVY VYPRÁVĚNÍ

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

I. Motivace: lidé, kterým věříme, kteří jsou pro nás důležití (svědectví o Ježíši)

II. Radost starce Simeona a stařenky Anny v chrámu z Ježíše

III. Ježíš je pro všechny lidi na celém světě

IV. Svědectví druhých přijímáme a smíme je dávat dál

b) poznámky a osnova pro střední a starší školní věk

I. Motivace: na co se obvykle těšíme? Jak je to s námi, když se naše přání naplní – nebýváme někdy zklamaní?

II. Prorocká zaslíbení ve SZ, čekání po dlouhé generace

III. Rodiče přináší Ježíše do chrámu – vše se má dít „podle zákona“

IV. Svědectví starce Simeona – příchod Ježíše znamená dobu potěšení

V. Údiv rodičů a pokračování Simeonova svědectví: tato doba – setkání s Ježíšem – je také hodinou pravdy

VI. Ještě jedno dobré svědectví, svědectví prorokyně – stařenky Anny

VII. Ježíš (= Hospodin je spása) a ta záchrana vyznívá navenek hodně obyčejně (žádné zázraky), jen víra to vidí.

VIII. O tom vyprávěli v chrámě Simeon a Anna, o tom vyprávíme jeden druhému my

VYPRÁVĚNÍ

I. JMÉNO PRO DÍTĚ

Každé židovské dítě dostávalo jméno osmého dne po svém narození při zvláštním obřadu zvaném obřízka. Je to ale stejné, jako když se má narodit dítě dnes. Ještě před narozením musí rodiče napsat, jak se jejich dítě bude jmenovat. I Josef a Marie měli jasno, jak se jejich dítě bude jmenovat. Vždyť jim to řekl anděl už skoro před rokem, že jejich syn se bude jmenovat Ježíš. Mezi židy to bylo časté a oblíbené jméno. V dějinách židovského lidu ho nesli slavní lidé – Mojžíšův nástupce Jozue či prorok Izajáš, ale jmenovalo se tak ještě mnoho dalších židů. Jako každé jméno, i toto má v sobě skrytý nějaký význam. A jméno Ježíš znamená to, co k synovi Josef a Marie a jeho životu „sedne“ ze všech lidí nejlépe – Hospodin je spása.

II. CESTA DO JERUZALÉMA

Malému Ježíšovi už je měsíc pryč. Josef i Marie jsou věřící židé. Uctívají Hospodina a tak chtějí dodržet všechna nařízení, která od Hospodina dostal Mojžíš. Teď je to povinnost přinést za svého prvorozeného syna oběť v Hospodinově chrámu v Jeruzalémě. Jsou chudí a proto ani jejich oběť nemusí být nijak obrovská – dvě hrdličky nebo holoubátka. Vždyť nejde o to, jak velkou oběť člověk obětuje, ale aby si uvědomil, že dítě je dar od Boha. A nejde tu jen o samotnou oběť. Je to i taková slavnostní chvilka – malý Ježíš se poprvé v životě dostane do chrámu. Co na tom, že si to nebude pamatovat, Josef a Marie na to určitě nezapomenou a oni už mu to jednou budou vyprávět.

III. SIMEON

Simeon žije v Jeruzalémě už mnoho let. Je to starý muž, ale život ho ještě neomrzel. Stále se má na co těšit a on se skutečně těší, už velice dlouho. Bylo mu předpověděno, že na vlastní oči uvidí Spasitele. Každý zbožný žid znal dobře Bibli a Simeon v tomto ohledu není výjimka. Právě naopak! Právě proto, že má na vlastní oči vidět Spasitele, o to dychtivěji promýšlí dávná proroctví, která o Spasiteli mluví. Promýšlí, co je psáno v Zákoně Mojžíšově, co říkali proroci, co je psáno v žalmech a snaží se všechno to udržet v hlavě – aby toho Spasitele nepropásl. Aby ho určitě poznal, až ho uvidí.

Jak asi bude vypadat takový Spasitel? Co bude mít na sobě? Přijde sám, nebo bude mít s sebou nějaký doprovod? A jestli doprovod, bude to pár lidí, nebo třeba přivede armádu? Simeon neví. Co ale ví, je to, že ho Bůh neopustí. A tak věří, že když mu Duch svatý dal vědět, že Spasitele uvidí, tak mu ho také dá poznat, až budou stát tváří v tvář.

IV. SETKÁNÍ V CHRÁMU

Toho rána to Simeona do chrámu přímo táhlo. Šel a rozhlížel se. Tak silný pocit, že se Boží slovo naplní a on spatří Spasitele, ještě neměl. A v tu chvíli přichází do chrámu Josef s Marií a nesou malého Ježíše v náručí. Simeon spatřil Josefa. Že by Spasitelem byl tento starý pán? Nebo snad to mladé děvče, co jde za ním a drží dítě? A najednou to Simeon věděl. Vůbec nad tím nemusel přemýšlet. Prostě to věděl, že tohle dítě, to je ten Spasitel, kterého vyhlížel Mojžíš i proroci. To je ten, kterého vyhlížely a na kterého se těšily celé generace jeho předků. A on ho teď vidí na vlastní oči.

Poznal v Ježíši Spasitele a najednou prožívá, jaký pokoj od Boha toto poznání přináší. Bere miminko do náručí a chválí Boha za to, že splnil své slovo. Jeho oči opravdu spatřily Spasitele. Už se nebojí toho, co přijde, už se nebojí ani smrti. A tak říká: Nyní propouštíš v pokoji svého Služebníka, Pane, neboť mé oči viděly tvé spasení. A řekne toho ještě mnohem víc.

V. SIMEON MLUVÍ O JEŽÍŠOVĚ POSLÁNÍ

To, že Ježíš je Spasitel, to už Josef a Marie jednou slyšeli. Říkali jim to pastýři a těm to řekli andělé. Když to teď opakuje i starý a vážený Simeon, je to vlastně jen dotvrzení toho, co říkali pastýři. Pastýři ale vyřizovali jen to, co slyšeli od andělů – Bůh má lidi rád a poslal jim Spasitele. Simeon je vzdělanější. Zná dobře Bibli i všechna proroctví o Spasiteli. Proto toho může Josefovi a Marii říct víc než pastýři, i když ti zase viděli andělské zástupy. A Simeon říká o Ježíšovi, že bude nejen slávou pro všechny židy, ale také světlem pro pohany.

Josef s Marií si ta pastýřská slova o Spasiteli a Boží lásce mohli opakovat mnohokrát a také jim nejrůznějším způsobem rozumět, ale to, že by Bůh měl nějaké plány nejen s židy, ale i s pohany, nad tím tehdy nikdo nepřemýšlel. Pohany všichni viděli jako jednu velkou bandu nepřátel. A teď najednou Simeon říká, že jejich Ježíš bude světlem i pro pohany. Není lehké se s tím srovnat; Josef i Marie to poslouchají a nestačí se divit. Simeon jim požehnal a připojil ještě pár slov.

Není nic zvláštního, že se tomu Josef s Marií diví. Mnoho lidí bude Ježíšovi naslouchat a dělat to, co řekne, ale nebude málo takových, kteří se proti Ježíšovi a jeho poslání přímo postaví. Ani pro samu Marii nebude snadné vyrovnat se s tím, co bude její Ježíš říkat a co bude dělat. I ona sama se tím bude mnohokrát trápit a také ji čeká rozhodování, jestli se postaví na Ježíšovu stranu, nebo proti němu.

VI. PROROKYNĚ ANNA

V chrámu žila stará vdova, která měla už čtyřiaosmdesát let. Snad nebyla tak sečtělá jako Simeon, ale byla to žena velice zbožná. Ve dne i v noci poklekala k modlitbám, dodržovala půsty, které žádal Mojžíšův zákon, ale dobrovolně se postila i jindy. Dokud Simeon mluvil, stála tiše opodál a naslouchala. A když mluvit přestal, přistoupila k nim a chválila Boha. A udělala ještě něco víc. Simeon totiž nebyl jediný, kdo očekával příchod Spasitele. Takových lidí bylo mnoho a Anna je znala. Vždyť ona v chrámu bydlela, a tak znala lidi, kteří do něj přicházeli. A právě těm, kteří očekávali příchod Spasitele, Anna vyprávěla o Ježíši a o tom, co viděla a slyšela, aby i oni věděli, že Spasitel se již narodil a že bude nejen slávou pro Boží lid, ale že přinese světlo i pohanům.

VII. NÁVRAT DOMŮ

Obětní obřady za narozeného prvorozeného syna Ježíše proběhly a Josef s Marií se vrací domů. Na nějaké dlouhé zdržování není čas. Jsou to chudí lidé a Josef si nemůže dovolit, aby mu doma stála práce. Domů se vrací docela obyčejný tatínek, maminka a miminko. Ale Josef a Marie nezapomněli, co jim Simeon řekl, a ani mnozí další nezapomenou, co slyšeli od prorokyně Anny.

MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti, že jak o tobě svědčili Simeon a Anna, tak o tobě lidé svědčí až do dnešní doby. Děkujeme ti, že jsme o tobě mohli slyšet i my. Prosíme tě, dej i nám sílu svědčit o tobě druhým lidem. Amen.

PODNĚTY PRO ROZHOVOR

- proč každý dostáváme jméno? (Poneseme je celý život, jméno patří k nám, odlišuje nás a dává nám důstojnost – možná děti slyšely o věznicích nebo koncentračních táborech, kde lidem vzali jméno a dali jim místo toho čísla, aby člověka odlidštili…)

- víte, že každé jméno něco znamená? A jméno Ježíš?

- koho si vážíte (to je něco jiného, než koho obdivují) a za co (dojdou děti sami na to, že to bývají takové věci jako poctivost, upřímnost)?

- čím se doopravdy vyznačuje věřící člověk: na Simeonovi a Anně vidíme, že to není něco „nepokrokového“, ale např. umí potěšit, mají naději, která je pronesla vším možným i nemožným… anebo vírou vidí dál.

- víte, jaké národnosti byl Ježíš? Víte, kdo to jsou židé? Co to je synagoga (viděly ji děti někdy?), víte o židovském hřbitově v okolí? Víte také, proč tu dnes skoro žádní židé nežijí?

- a víte, že máme se židy společný Starý zákon? Víte, na co se v něm lidé tolik těšili? Jak se říkalo lidem, kteří mluvili o pravém králi – Mesiáši?

- víte, že se náš letopočet počítá od Ježíše?

- také se vám stalo, že k něčemu důležitému došlo zcela neplánovaně, náhodou (a přitom to sehrálo velkou roli)?

Odkaz na pracovní list
5 Simeon a Anna
Odkaz na píseň
Pane, dnešek je den chvály
Mládenec blahoslavený, Pán Ježíš na svět poslaný
Přemýšlej, děkuj a služ (SV273)
Vánoční prosba (SV393)
Vzdejme Pánu díky (SV319)
Cílová skupina
Školní
Mladší školní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo
Biblický odkaz (kat)
Lukáš 2,21–40